

บทที่ 1

บทนำ

ไก่พื้นเมืองนับเป็นสัตว์เลี้ยงควบคู่กับสังคมไทยในชนบทมาช้านาน เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งเนื้อและไข่เพื่อเป็นอาหาร หรืออาจนำไปขายเพื่อเป็นรายได้ ในระยะที่ผ่านมา แนวโน้มความต้องการบริโภคไก่พื้นเมืองเพิ่มขึ้น ทำให้รูปแบบการเลี้ยงเปลี่ยนจากแบบหลังบ้านมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายมากขึ้น แม้ว่าไก่พื้นเมืองจะมีความทนทานต่อสภาพการเลี้ยงในชนบทได้ดี แต่ก็มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังกล่าว เนื่องจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในชนบทมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาโรคระบาด การจัดการไม่เหมาะสม ให้ผลผลิตต่ำทั้งด้านสมรรถนะการเจริญเติบโตและการสืบพันธุ์ รวมทั้งเกษตรกรขาดการยอมรับที่จะปฏิบัติตามวิชาการแผนใหม่ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงไก่หลายรุ่นรวมกัน ทั้งลูกไก่ ไก่รุ่น และไก่พ่อแม่พันธุ์ ทำให้การปรับปรุงการเลี้ยงโดยรวมมักประสบปัญหา เช่น ไม่มีการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ ขาดการให้อาหารที่มีคุณภาพและปริมาณไม่สมดุล บางส่วนขาดสารอาหาร เพราะอ่อนแอ ไม่สามารถเข้าไปแย่งกินอาหารได้ และขาดการให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรค เป็นต้น ทำให้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในชนบทไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างเพียงพอ

สำหรับอัตราการตายของลูกไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงในชนบททั่วไป พบว่ามีอัตราการตายด้วยโรคระบาดสูงมาก เนื่องจากไม่มีการทำวัคซีนป้องกันโรค โดยส่วนใหญ่ตายด้วยโรคนิวคาสเซิลมากที่สุด รองลงมา คือ โรคอหิวาต์ และฝีดาษ และที่เป็นปัญหามากในไก่อายุ 1-3 เดือน คือ โรคหวัดหน้าบวม ทำให้ได้ลูกไก่พื้นเมืองต่อแม่ตัวมาก เกษตรกรจึงยังไม่ให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงหรือให้ความดูแลน้อยกว่าที่ควร เกรียงไกรและคณะ (2543) รายงานว่า อัตราการตายของลูกไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงกันทั่วไปในชนบทมีสูงถึง 50-70% ส่วนที่เลี้ยงในฟาร์มของเกษตรกร (ให้วัคซีนแยกลูกไก่จากแม่เมื่ออายุ 1 เดือน หรือเสริมอาหารคุณภาพดี เป็นต้น) มีอัตราการตาย 25-30% แต่ถ้าเลี้ยงในสถานีอัตราการตายจะลดลงเหลือ 10-15% เท่านั้น

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีนักวิจัยและนักวิชาการให้ความสนใจศึกษาการปรับปรุงสมรรถภาพการผลิตไก่พื้นเมืองอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในสถานี ซึ่งเกษตรกรไม่

สามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวไปปฏิบัติจริงได้ มีเพียงส่วนน้อยที่ทำการวิจัยในพื้นที่ของเกษตรกร เช่น สุชนและคณะ (2548) และแสงธิดาและคณะ (2548) ซึ่งได้ศึกษาในประเด็นของการเพิ่มจำนวนชุดการไข่ รวมทั้งการนำผู้ฟักไฟฟ้ามาฟักไข่แทนแม่ไก่ เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงสภาพการเลี้ยงและการดูแลสุขภาพของลูกไก่ในระยะเจริญเติบโต ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งไปที่การปรับปรุงสมรรถภาพการผลิตของลูกไก่พื้นเมือง เช่น ช่วยลดอัตราการตายในช่วงแรก (อายุไก่ 1-2 เดือน) การให้อาหารเสริมทั้งแบบอาหารสำเร็จรูป ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาครบถ้วนตามความต้องการของลูกไก่สายพันธุ์ทางการค้าทั่วไป หรือให้แบบเจือจางด้วยวัตถุดิบประเภทพลังงาน อันได้แก่ ข้าวเปลือก ปลายข้าว หรือรำละเอียด และแบบให้อาหารโปรตีนที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรประหยัดค่าอาหารได้ ช่วยให้มียารายได้จากการจำหน่ายไก่พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น จนอาจพัฒนาทำเป็นอาชีพหลักของครอบครัว ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น ทั้งนี้การศึกษาวิจัยดังกล่าว จะให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นผู้ดำเนินการเองทุกขั้นตอน ผู้วิจัยเป็นเพียงผู้แนะนำ และช่วยรวบรวมข้อมูลบางส่วนเท่านั้น การศึกษาในระยะแรก ทำเฉพาะในช่วงลูกไก่อายุ 6 สัปดาห์แรก หลังจากนั้นปล่อยให้ไก่หาอาหารกินเองตามธรรมชาติจนถึงอายุ 20 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการเลี้ยงตามปกติที่เกษตรกรเคยปฏิบัติมา

วัตถุประสงค์ของศึกษา เพื่อ

1. ให้ทราบถึงสมรรถภาพการผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของลูกไก่พื้นเมืองทั้งที่เกิดจากตัวฟักและแม่ฟัก ในช่วงอายุแรกเกิดถึง 6 สัปดาห์ เมื่อให้อาหารที่มีระดับโภชนา (โปรตีน) ต่างกัน ภายใต้การจัดการของเกษตรกรในชนบท
2. ติดตามผลด้านการเจริญเติบโตและอัตราการเลี้ยงรอดของไก่พื้นเมืองที่เคยเลี้ยงแบบขังคอก และให้อาหารที่มีโภชนาต่างกัน หลังจากปล่อยให้หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ ตั้งแต่อายุ 6 สัปดาห์ จนถึงจำหน่าย (อายุไก่ 20 สัปดาห์)